

Висновки. Таким чином, проектна діяльність студентів з дисципліни «Біохімія» підвищує мотивацію до навчання та сприяє: засвоєнню знань, що виходять за рамки програми навчання; оволодінню цінними дослідними навичками і вміннями; кращому засвоєнню матеріалу; розвитку навичок зіставлення, класифікації, аналізу і синтезу; придбанню навичок перенесення знань в інший контекст; розвитку умінь шукати і аналізувати інформацію; формуванню навичок міжособистісного спілкування та вміння працювати в команді.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають в аналізі успішності майбутніх вчителів фізичної культури з дисципліни «Біохімія» експериментальної та контрольної групи та тестуванні й анкетуванні студентів для з'ясування не тільки рівня здобутих знань під час роботи над проектом, але й використання їх на практиці та мотиваційних установок учасників проекту до самостійного навчання.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Зайнашева Г. Н. Метод проектов в научно-исследовательской работе студентов / Г. Н. Зайнашева, С. Г. Мингазова // Ученые записки КГАВМ им. Н.Э. Баумана – Казань : Изд-во Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего профессионального образования КГАВМ им. Н.Э. Баумана, 2015. Выход 1. – Том 221. – С. 77–79.
2. Козак Л. В. Застосування проектних технологій у підготовці майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології / Л. В. Козак // Педагогічний процес: теорія і практика: Зб. наук. пр. / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Благод. фонд ім. Антона Макаренка. – Київ: Едельвейс, 2013. Выход 1. С. 54–64.
3. Сисоева С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / С. О. Сисоева; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 320 с.
4. Тімець О. В. Особистісно орієнтований підхід до навчання майбутнього вчителя географії / О. В. Тімець // Наукові записки екологічної лабораторії УДПУ.– К.: Науковий світ, 2010. – Вип. 13. – С. 109–113.
5. Ткаченко Л. І. Використання проектно-технології у формуванні критичного мислення майбутнього вчителя початкової школи / Ткаченко Л. І. // Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2012. – Выход 6. – Частина 3. С. 121–127.
6. Щокіна Н. Б. Проектна технологія навчання в підготовці магістрів педагогіки / Н. Б. Щокіна // Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – Том 1. – С. 323–325.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Маркова Олена Віталіївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики фізичного виховання Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: інноваційні технології навчання і виховання в професійній підготовці майбутніх вчителів фізичної культури.

УДК378.1

СУТНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Олена РАДІОНОВА (Кіровоград)

У статті теоретично обґрунтовані проблеми підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів, окреслено сучасний стан професійної підготовки студентів у вищих навчальних закладах України. Виявлено різні підходи до визначення поняття «професійна підготовка», з'ясований зміст та основні принципи підготовки майбутнього вчителя фізичної культури.

Ключові слова: професійна підготовка, фізичне виховання, майбутній вчитель фізичної культури.

Постановка проблеми. В умовах соціально-економічних перетворень в Україні здоров'я української нації належить до рангу пріоритетних ідеалів і національних інтересів. Критична ситуація зі станом здоров'я та потреба в підвищенні рухової активності школярів зумовлюють особливу значущість професійної діяльності вчителя, його майстерності у проведенні фізкультурно-оздоровчої роботи. Саме тому з позицій сьогодення набуває особливої уваги та потребує вирішення проблема якісної підготовки майбутніх учителів фізичної культури як фахівців, спроможних сформувати в учнів знання, вміння та навички здоров'язбереження.

Стосовно професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах з позиції сьогодення спостерігається інтенсивний пошук сучасних технологій до побудови нових стратегій виховної практики учнівської молоді. Треба зазначити, що побудова нових стратегій у фізичному вихованні передбачає, перш за все, підготовку майбутніх вчителів фізичної культури до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів, а відтак виникає потреба у якісній підготовці професійно компетентного фахівця, який впровадить свої вміння у практику навчально-виховного процесу загальноосвітніх закладів.

Водночас у підготовці майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів здоров'язберезувальної компетентності існує низка суперечностей: між вимогами суспільства до підготовки майбутніх учителів фізичної культури, як координаторів здоров'язберезувальної освіти й недостатнім осмисленням і узагальненням цього процесу в педагогічній науці; між масовістю підготовки майбутніх учителів фізичної культури та індивідуально-творчим характером їх професійної діяльності; між орієнтацією на нові моделі навчально-виховного процесу у вищій школі та традиційним змістом, формами і методами підготовки майбутніх учителів.

Необхідність вирішення цих суперечностей потребує переосмислення мети, змісту і завдань підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів загальноосвітніх шкіл знань, умінь та навичок здоров'язбереження відповідно до вимог сучасної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літературних джерел показав, що науковцями були вивчені різні аспекти з даної проблеми: наукові підходи до професійної підготовки вчителя фізичної культури, положення щодо підготовки фахівців з оздоровчої фізичної культури, теорії оздоровчої фізичної рекреації, оздоровчої гімнастики та фітнесу.

У психолого-педагогічній літературі проблема професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури має багатоаспектне теоретичне висвітлення. Концептуальні засади підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту висвітлено в багатьох працях вітчизняних дослідників.

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження свідчить, що, незважаючи на вагомий результат багатьох наукових досліджень, поза увагою дослідників лишається питання, які стосуються вирішення проблеми підготовки майбутнього вчителя з фізичної культури саме до формування в учнів здоров'язберезувальної компетентності залишаються не вирішеними, проблема підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнівської молоді здоров'язберезувальної компетентності не достатньо досліджена в педагогічній теорії, а тому не знайшла належного відображення в практичній діяльності навчальних закладів, зокрема поза увагою дослідників все ще залишається сутність, структура, зміст, форми та методи підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів.

Мета статті. У межах статті передбачається висвітлити сутність поняття «професійна підготовка», з'ясувати основні проблеми підготовки майбутніх учителів фізичної культури, розкрити особливості процесу підготовки студентів факультетів фізичного виховання до формування в учнів здоров'язберезувальної компетентності під час майбутньої професійної діяльності. Проаналізувати стан дослідження даної проблеми у педагогічній теорії та практичній діяльності вищих педагогічних навчальних закладів України, визначити основні принципи, доцільні форми і методи підготовки майбутнього вчителя фізичної культури до формування здоров'язберезувальної компетентності в учнів.

Виклад основного матеріалу. Серед основних підходів наукової інтерпретації проблеми професійної підготовки майбутніх учителів вагоме місце займають погляди та думки вчених-педагогів, які неодноразово підкреслювали необхідність більш глибокого розгляду проблеми професійного становлення педагога як педагогічної проблеми.

Проведений нами аналіз психолого-педагогічної літератури дає підстави стверджувати, що на сьогодні не існує єдиного погляду на розуміння проблеми професійної підготовки.

Підготовка – це процес, який відбувається в часі та просторі і ведеться у навчальних закладах згідно заздалегідь затвердженими програмами та планами.

У педагогічній енциклопедії «професійна підготовка» тлумачиться як сукупність спеціальних знань, умінь та навичок, якостей особистості, трудового досвіду і норм поведінки, які забезпечують можливість успішної праці за обраною професією; процес повідомлення учням відповідних знань і вмінь «[5, с.549].

Проте, деякі науковці [4, с.9] вважають, що такі характеристики недостатньо уявляють специфіку професійну підготовку педагога, і вважають за доцільно розглядати її як систему організаційних і педагогічних заходів, які забезпечують у особистості формування знань, умінь і навичок професійної спрямованості.

Інші вчені зазначають, що професійна підготовка повинна розглядатися через її результат або процес його отримання як сукупність спеціальних знань, умінь, навичок та якостей професійного досвіду, які забезпечують можливість успішної діяльності за певною професією[1, с.710].

Саме тому, з урахуванням загального змісту поняття «підготовка», зміст поняття «професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури» пропонують розглядати у наступних аспектах:

- з точки зору її організаторів це процес створення науково-педагогічними працівниками умов для цілеспрямованого формування і розвитку в майбутніх фахівцях компетентності та здатності до професійної діяльності;
- з точки зору студентів це процес досягнення ними необхідного рівня підготовленості, який би забезпечив їх готовність до виконання певних професійних дій;
- за результатами професійної підготовки це готовність всіх її учасників до професійної діяльності.

Розглядаючи процес підготовки майбутніх вчителів фізичної культури з точки зору її педагогічного забезпечення, виникає потреба звернути увагу на її зміст.

Зміст професійної освіти обумовлений, не тільки видом майбутньої діяльності, але й потребами універсального розвитку культури. Саме тому, перед навчальними закладами, які готують майбутніх вчителів фізичної культури, повстають завдання розвитку найважливіших якостей педагога, залучення його до активних способів освоєння педагогічного досвіду з метою подальшого його використання у навчально-виховній діяльності з учнями.

Зміст професійної підготовки майбутніх учителів передбачає формування підготовленості випускників до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів та творчого вирішення завдань здоров'язбережувальної освіти.

Отже, є підстава стверджувати, що «підготовка майбутніх вчителів фізичної культури до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів» - це система організаційно-педагогічних заходів, які забезпечують майбутньому педагогу професійну спрямованість знань, умінь, навичок та готовність застосовувати їх у майбутній педагогічній діяльності.

Підготовка майбутнього вчителя фізичної культури є складною системою, яка базується на загальноприйнятих принципах як:

- безперервності освіти (поєднання базової та подальшої підготовки до трудової діяльності в єдиний процес, який сприяє формуванню зацікавленості та потреби в постійному поповненні знань та удосконаленні умінь та навичок);

- інтегрованості (планування безперервного процесу підготовки)

- фундаменталізації (масштабність та ґрунтовність навчальних фундаментальних предметів, які забезпечують професійну мобільність фахівця, розширюють його професійну компетентність);

- гуманізації (зосередження уваги не на засобах професійної підготовки на суб'єкт професійної підготовки, тобто студента; врахування особистісних цілей студентів, застосування активних методів та форм навчання, де знання здобуваються шляхом пошуку істини, зіткнення думок та поглядів, розвитку самоконтролю та самооцінки студентів);

- самостійності (можливість студентів самостійно регулювати траєкторію оволодіння професією; сутність самостійної роботи студентів – наявність пізнавальної задачі та способу її вирішення без прямого втручання викладача, при цьому самостійна діяльність студента завжди спрямована на перехід від способу утворення до творчого вирішення завдань) [9].

Відповідно до дидактичних принципів, підготовка майбутніх учителів фізичної культури до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів передбачає три етапи:

- виховання позитивної мотивації до педагогічної діяльності;

- засвоєння складових частин професійної готовності майбутніх учителів фізичної культури;

- формування професійної готовності вчителів як цілісного стану особистості.

Треба зазначити, що підготовка фахівців в галузі фізичної культури в педагогічному вищому навчальному закладі суттєво відрізняється від спеціалізованих вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту тим, що має базовий педагогічний компонент. Загально-педагогічна підготовка майбутнього вчителя фізичної культури являє собою процес і результат вивчення педагогічних дисциплін і проходження педагогічної практики.

Структура підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів, повинна обов'язково включати в себе:

- спортивну та професійну підготовку;

- медико-біологічна підготовку;

- викладання окремих спортивно-педагогічних дисциплін у структурі підготовки вчителя;

- використання інноваційних технологій у процесі формування професійної майстерності фахівців фізичної культури [5, с.120].

На думку О.Л.Шабаліної структурними компонентами підготовки майбутніх педагогів виступають навчально-пізнавальна, практична та самостійна діяльність. Основними критеріями рівня готовності майбутніх вчителів є: педагогічна спрямованість, методологічне мислення, рефлексія, оволодіння педагогічними діями та операціями [8, с.320].

Проблему підготовки майбутніх вчителів фізичного культури до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів недостатньо досліджено в теоретико-методологічному аспекті. Поза увагою лишаються ідеї щодо поліпшення методики підготовки майбутніх вчителів у профільному навчанні. Високий пріоритет цього питання зумовлюється реформуванням системи освіти, де перше місце займає профільне навчання у старшій школі, що дає можливість використання різних видів спорту у школі, що, в свою чергу, позитивно впливає на підвищення мотивації школярів до занять фізичними вправами, а також спонукає їх до дотримання здорового способу життя. Тому на перший план виходить проблема професійної підготовки фахівців саме з даного питання.

Професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури має враховувати нові вимоги, відповідно сучасним, міжнародним, національним вимогам підготовки фахівців. Таким чином, майбутній вчитель фізичної культури розглядається як особистість, яка вмотивовано здобуває відповідну кваліфікацію в процесі навчально-виховної діяльності у вищих навчальних закладах для забезпечення в подальшій професійній практиці застосування вмінь щодо формування здорового способу життя школярів.

Висновки і перспективи. Підготовка майбутніх вчителів фізичної культури до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів є системою організаційних і педагогічних заходів, які забезпечують майбутньому педагогу професійну спрямованість знань, умінь та навичок. Така підготовка є одним із сучасних напрямів професійно-педагогічної підготовки вчителів фізичної культури, в процесі якої студенти мотивуються до проведення занять оздоровчого характеру з учнями, опановують зміст, форми, методичні прийоми та методи їх проведення.

Вище викладене свідчить про необхідність ефективного пошуку шляхів розв'язання проблеми, що дозволило б суттєво підвищити рівень підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання до формування здоров'язберігаючої компетентності учнів.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Афонін В. Теорія і практика професійної підготовки студентів інститутів фізичної культури (ІФК) як педагогічна проблема/ В.Афонін, В.Синиця// Молода спортивна наука України: Зб. наук. праць у галузі фізичної культури і спорту.– Львів:НФВ» Українські технології», 2004.–Т.4.–710 с.
2. Гринченко І.Б. професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури в нових умовах/ І.Б. Гринченко// Вища освіта України. Теоретичний та науково-методичний часопис. Додаток 3, Т VII / Тематичний випуск: Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. – К.: 2010. – 22с.
3. Карченкова М.В., Іщенко О.А. Шляхи підвищення професійної підготовленості випускників факультету підготовки вчителів фізичної культури // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. – Вип. 7. – Львів, 2003. – Т.1. – 109 с.
4. Наумчук В.І.Професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури в процесі самостійної роботи зі спортивних ігор:автореф. дис. на здобуття ступеня канд. пед. наук:спец. 13.00.14» Теорія та методика професійної освіти» /В.І. Наумчик. Тернопіль, 2002. – 9с.
5. Педагогическая инциклопедия/А.И Каиров, Ф.П. Петров и др.–М.,–Т.3:–Советская энциклопедия, 1996. – 549 с.
6. Петунин О.В. Формирование профессионального мастерства учителя физкультуры. –М.: Просвещение,1980.– 122 с.
7. Тимошенко О.В. Теоретико-методичні засади оптимізації професійної підготовки вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах. Автореф. дис. ...докт. пед. наук: 13.00.04./О.В. Тимошенко. Київ, 2009. – 35 с.
8. Шабалина О.Л. Общепедагогическая подготовка учителей физической культуры в системе высшего профессионального образования: Дис. докт. пед. наук:13.00.08/О.Л. Шабалина. – Москва, 2003. – 320 с.
9. <http://www.rusnauka.com>.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Радіонова Олена Леонідівна, викладач кафедри теорії і методики фізичного виховання, аспірантка кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: формування здорового способу життя учнівської молоді, спортивно-масова робота зі школярами.

УДК 378.147

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ЕЛЕКТРИКІВ У ВНЗ НА ЗАСАДАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Олександр СУШЕНЦЕВ (Кривий Ріг)

Стаття присвячена розкриттю методичних аспектів формування конкурентоздатності майбутніх інженерів-електриків у вищих навчальних закладах на засадах впровадження інноваційних педагогічних технологій. Визначено головне завдання вищого навчального закладу – в порівняно короткий термін сформуванати у студента якості конкурентоздатної особистості. Важливе значення має правильно сформульована мета навчання та вибір форм і методів навчання. Встановлено, що для ефективного формування конкурентоздатності майбутніх інженерів-електриків недостатньо проводити традиційні лекційні та практичні чи лабораторні заняття. Для підвищення активізації пізнавальної діяльності студентів рекомендуємо використовувати лекції-шоу, лекції-презентації, активні лекції, лекції-візуалізації, лекції-ситуації. Для реалізації мети формування професійних компетенцій майбутнього конкурентоздатного інженера-електрика доцільно використовувати такі методи як робота з направляючим текстом, дидактичні професійні задачі, ділові ігри, проектна діяльність студентів. Саме активні форми і методи навчання сприяють формуванню у студентів якостей конкурентоздатної особистості.